Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2015-00472

KVY Rytkönen Riikka(SM), Kartila Marja(UM), Pitkäniitty Matti(UM) 24.11.2015

Asia
OSA; Ylimääräinen oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 20.11.2015

Kokous
Oikeus- ja sisäasiat -neuvosto 20.11.2015

Pariisin iskun 13.11.2015 vuoksi järjestetyssä ylimääräisessä OSA-neuvostossa ei kuultu uusia avauksia tai ehdotuksia toimenpiteiksi. Pääasiassa kyse oli solidaarisuuden ja tuen osoituksesta Ranskalle sekä sen vahvistamisesta, että jo aiemmin tänä vuonna sovittuja toimia tulee toteuttaa entistä nopeammin ja tiiviimmin. Paikalla oli joistakin jäsenvaltiosta sekä sisä- että oikeusministeri. Komissiota edustivat komissaarit Avramopoulos ja Jourova.

Neuvosto hyväksyi päätelmät terrorismin torjunnasta. Päätelmien mukaan tehokas EU PNR tulee saada viipymättä. Ampuma-aseita koskevat direktiivineuvottelut tulee aloittaa viipymättä ja jäsenvaltioita kehotetaan osallistumaan operatiiviseen yhteistyöhön, jolla torjutaan laittomia ampuma-aseita. Länsi-Balkanin alue mainitaan tässä yhteydessä nimenomaisesti. Komissiota pyydetään esittämään Schengenin rajasäännöstön muutosehdotus, joka mahdollistaa EU-kansalaisten kattavat rekisteritarkistukset. Tiedon vaihdon osalta kehotetaan hyödyntämään olemassa olevia välineitä täysimääräisesti ja osallistumaan Europolin toiminnan vahvistamiseen terrorismin vastaisessa toiminnassa. Terrorismin rahoituksen vastaisia operatiivisia toimia tulee tehostaa, myös sähköisen valuutan osalta ja unionin tasolla tulee säätää varojen jäädytyksestä. Oikeudellisista toimista, joilla terrorismia voidaan vastustaa, mainitaan EN:n yleissopimus, ECRI:ksen hyödyntäminen ja radikalisoitumisen vastustaminen. Jäsenvaltioita kehotetaan hyödyntämään sisäisen turvallisuuden rahastoa (ISF) päätelmien täytäntöönpanossa.

Kokouksessa olivat paikalla sekä LU:n sisä- että oikeusministeri. Sisäministeri johti puhetta. Pj avasi kokouksen todeten, että meidän tulee saavuttaa mitattavia tuloksia ja olla uskottavia. Asiaa ei voi pallotella taholta toiselle. Unionin vastauksen tulee olla vahva.

1. Esityslistaehdotuksen hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

2. A-kohtien luettelon hyväksyminen
14320/15 PTS A 90

A-kohdat hyväksyttiin.

3. Pariisin isku: tietojen vaihtaminen

Asiakohdassa kuultiin Pariisin terrori-iskuista ja niiden tutkinnasta. **PJ** totesi, että terrori-iskun toteuttajat iskivät meidän elintapojamme ja perusoikeuksiamme vastaan. Iskun kohteena olivat nyt vapaa-ajanviettopaikat. On sovittava yhteisistä päättäväisistä toimista ja tehostettava toimintaamme. Kaikki voimavarat tulee pistää liikekannalle, totesi LU:n oikeusministeri.

KOM/Timmermans luonnehti iskuja elämää ja humanismia vastaan. Hänen mukaansa meidän tulee suojella unionin ulkorajoja. Olemassa olevienkin säännösten nojalla voidaan tehdä enemmän. Ellemme vahvista ulkorajoja, jäsenvaltiot alkavat valvoa sisärajojaan ja sellaista ei pidä antaa tapahtua. KOM on valmis tarkistamaan ei-systemaattisia rajatarkastuksia koskevaa säännöstöä. PNR-neuvottelut tulee saattaa loppuun kuluvan vuoden lopussa. Kaiken kaikkiaan sisäisen turvallisuuden agendan toteuttamista tulee nopeuttaa. Ampuma-aseiden osalta lainsäädännön aukot tulee tukkia ja tarkistuksia tarvitaan aseiden merkinnän, jäljittämisen, puoliautomaattiaseiden ja tiedonvaihdon osalta. Deaktivointisäännös on jo saatettu loppuun, mikä on tärkeä asia. Sen täytäntöönpanoa tulee nopeuttaa. KOM tulee laatimaan toimintasuunnitelman laittomien aseiden ja räjähteiden osalta. Erityisen suurena huolenaiheena ovat laittomat aseet konfliktialueelta ja Länsi-Balkanilta. Terrorismin rahoituksen ja terrorismirikoksen (vierastaistelijat) osalta KOM on valmis antamaan ehdotuksensa joulukuussa 2015.

4. Unionin toimet: Terrorismin torjuntaa koskevat päätelmät
14375/15

PJ luetteli alat, joilla tulee edetä: PNR, ampuma-aseet, ulkorajat ja tiedonvaihto. PNR tulee saada kiireellisesti ja tietojen säilytysajan tulee olla riittävän pitkä. Ampuma-aseiden deaktivointia koskeva asetus on vahvistettu ja direktiiviehdotus annettu. Europol tukee operatiivista työtä ampuma-aseita koskevan operatiivisen toimintasuunnitelman puitteissa ja Länsi-Balkanin alue on erityisesti esillä. Europoliin perustetaan 1.1.2016 European Counter Terrorist Center (ECTC), joka kokoaa yhteen Europolin työkalut terrorismin torjunnassa. LU:n oikeusministeri piti avainasiana terrorismin rahoituksen vastaista säännöstöä, rahanpesulainsäädäntöä ja FIU –yhteistyötä. Terroristien varojen jäädyttämisessä tulisi pohtia unionitason säätelyä, joka pohjautuu YK:n päätöslauselmaan. KOM aikonee tehdä tätä koskeva esityksen vielä kuluvan vuoden loppuun mennessä. Eurooppalaista rikosrekisteritietojärjestelmää (ECRIS) tullaan muuttamaan siten, että se kattaa myös kolmansien maiden kansalaiset. Radikalisoitumisen vastaiset päätelmät tultaneen hyväksymään ja jäsenvaltioiden on huolehdittava niiden täytäntöönpanosta. Pj oli laatinut neuvoston päätelmät, joissa on 7 osa-aluetta: PNR, ampuma-aseet, ulkorajavalvonnan tehostaminen, tiedon vaihto, terrorismin rahoittaminen, oikeudelliset toimet terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjunnassa ja rahoitus.

KOM/Avramopoulos viittasi Timmermansin sanomaan ja korosti nopeaa toimintaa ja uskottavaa vastinetta. Kansalaisten turvallisuus on fundamentaalinen asia eikä meidän tule toimia vain reagoivasti, vaan toteuttaa unionin turvallisuusstrategiaa kattavasti. Myös juurisyihin on puututtava radikalisoitumisen estämiseksi. KOM toi esiin, että tiedustelutiedon vaihdossa ei ole luottamusta, sillä vain 5 jäsenvaltiota antaa tietoja Europolille vierastaistelijoista. Tällaiset asiat tulee ratkaista. KOM korosti hotspotien merkitystä tietojen saamisen kannalta, joskaan iskujen tekijät eivät olleet turvapaikanhakijoita. 18.11 hyväksytty deaktivointiasetus tulee panna täytäntöön heti. Ampuma-

asedirektiiviä koskevat neuvottelut tulee aloittaa mahdollisimman pian. KOM tulee antamaan joulukuussa tiedonannon, joka sisältä laittomia ampuma-aseita koskevan toimintasuunnitelman. Terrorismia koskeva puitepäätöstä tullaan muuttamaan direktiivillä ja muutoksessa huomioidaan terrorismia koskevan yleissopimuksen vaatimukset. PNR tulee ratkaista ennen kuluvan vuoden loppua. ECTC perustetaan vuoden 2016 alussa. Ulkorajavalvonta ei toimi nykyisellään. Tavoitteena tulee olla korkea sisäinen turvallisuus ja hyvä muuttoliikkeen hallinta. Tähän tarvitaan koordinoitu ja integroitu rajaturvallisuusjärjestelmä. Komissio tulee antamaan esityksensä rajapaketiksi joulukuussa ja muutama viikko sen jälkeen annetaan uusi ehdotus älykkäistä rajoista. Schengenin arvo tulee säilyttää. Matkustusasiakirjoja tulee tarkistaa rajalla ja käyttää yhteisiä riski-indikaattoreita. Tehokkaampi tarkastustoiminta ei saa kuitenkaan hidastaa rajatarkastuksia. Hotspoteihin on liitettävä myös SIS-tarkastukset ja kaikki tulijat on rekisteröitävä sekä laitettava sormenjäljet Eurodac:iin. Tässä asiassa sekä IT että EL on toimittava ripeästi.

KOM/Jourova viittasi 19.10 kokoontuneeseen ministeritason tapaamiseen, jonka aiheena on radikalisoitumisen torjuminen. ECRIS:tä koskeva ehdotus saadaan tammikuussa 2016 ja se tulee käsitellä vuoden 2016 aikana. Tietosuojadirektiivi on valmisteilla ja terrorismin rahoitusta ja rahanpesua koskevia säännöksiä tulee täydentää. Virtuaaliraha tulee ottaa niiden piiriin. FIU-verkostoa tulee hyödyntää paremmin ja tammikuussa 2016 Europoliin perustetaan HelpDesk. Unioni osallistuu myös rahanpesunvastaisen toimintaryhmän (Fatf) yhteistyöhön. Radikalisoitumisen torjumiseksi vankiloissa tulee saavuttaa konkreettisia tuloksia. Jourova toi esiin lopuksi myös uhrien suojelua koskevan direktiivin, jota kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä transponoineet lainsäädäntöihinsä.

EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori (CTC) Kerchove toisti aiemmissa puheenvuoroissa esiin tuodut tarpeet tiedonvaihdon tehostamisesta, Europolin paremmasta hyödyntämisestä ja tarpeesta saada PNR-järjestelmä mahdollisimman pian. CTC kiinnitti erityisesti huomiota SIS:n parempaan hyödyntämiseen. CTC kannattaa systemaattisia rajatarkastuksia ulkorajoilla. CTC totesi, että maahanmuutto ja turvallisuussektori ovat lähestyneet toisiaan. CTC katsoi, että 12.2.2015 sovittujen toimien täytäntöönpanossa ei olla oltu riittävän radikaaleja ja huomautti, että jo kaksi vuotta sitten hyväksyimme 22 toimenpidettä.

Keskustelussa ei tehty mitään uusia ehdotuksia ja PJ:n päätelmät saivat kaikkien tuen. Monissa puheenvuoroissa tuotiin esiin se, että terrorismi ja maahanmuutto tulee pitää erillään, mutta eri asia on se, että terroristit käyttävät hyväkseen ihmismassoja.

PNR:ää kannatettiin yleisesti, sitä kiirehdittiin ja jotkut nostivat esiin jonkin keskeisen elementin, kuten sisälennot tai rikosten soveltamisalan. **Suomi** kertoi sillä olevan tuoreen kansallisen lainsäädännön PNR:stä.

Ampuma-aseita koskevaa deaktivointiasetusta ja KOM antamaa ehdotusta direktiivin muuttamiseksi tervehdittiin. **Suomi** sanoi, että direktiiviä koskevassa ehdotuksessa on joitakin kohtia, joita Suomen tulee tarkastella, koska niillä on vaikutusta kansalliseen puolustukseen. Rajavalvonnan tehostaminen ja Schengenin rajasäännöstön (SBC) muutosehdotukset saivat laajaa kannatusta.

Tiedonvaihdosta kuultiin yksimielisiä kommentteja siitä, että sitä tulee tehostaa. SIS:n tehokkaampaa käyttöä korostettiin ja muutamat maat peräänkuuluttivat tarkempaa pohdintaa tietojenvaihtoarkkitehtuurista ja siitä, miten turvallisuuspalvelujen työtä voitaisiin hyödyntää paremmin. Solidaarisuutta tulee osoittaa myös lainvalvontaviranomaistyössä antamalla riittävät tiedot Europolille. Europolin parempi hyödyntäminen tuli esille joissakin puheenvuoroissa, mukaan lukien **Suomi**. Esille tuotiin myös se, että virastoihin ei luoteta, koska tietoja ei anneta. Frontexin ja Europolin välinen operatiivinen sopimus tulee saada mitä pikimmiten.

Terrorismin rahoituksen estämisen vahvistaminen tuli esille joissakin puheenvuoroissa yleisellä tasolla ja muutamat jäsenmaat kommentoivat terrorismin torjunnan oikeudellisia toimia. ECRIS mainittiin tarpeellisena työkaluna.

Interpol kertoi tarjoavansa globaalin platformin terrorismin torjunnalle. Interpolilla on asiantuntemusta auttaa jäsenvaltioita yksittäisten terroritekojen selvittelyssä. Interpol kertoi, että 50 sen jäsenvaltiota on antanut tietoja 6 000 vierastaistelijasta.

Eurojust kertoi tutkimuksestaan, joka koskee jäsenvaltioiden oikeudellisia toimia vierastaistelijailmiössä. Se tekee tiivistä yhteistyötä Europolin terrorismin torjuntaa käsittelevien yksiköiden kanssa.

Frontex ilmoitti olevansa valmis tehostamaan terrorismin vastaista yhteistyötä kaikkien tiedustelu- ja poliisiviranomaisten kanssa. Yhteiset riski-indikaattorit levitetään mm. Focal Pointeille ja niiden kautta levitetään myös terrorismin torjuntaan liittyviä parhaita käytänteitä. Hotspotien toimintaa tullaan kehittämään. Tähän liittyen tullaan esittämään teknisiä suosituksia komissiolle ja puheenjohtajalle. Europolin kanssa on sovittu, että tietojenvaihtoa koskeva yhteistyösopimus allekirjoitetaan joulukuussa.

Europol totesi eurooppalaisia vierastaistelijoita olevan noin 5000. Näitä henkilöitä on syytä tutkia myös sen vuoksi, onko heillä yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Europol toivoi, että jäsenvaltiot auttavat sitä ECTC:n pystyttämisessä antamalla henkilöresursseja.

PJ päätti kokouksen toteamalla, että päätelmät hyväksytään muutamin pienin muutoksin.

5. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Suomen edustajat
Sisäministeri Orpo, pysyvä edustaja Vierros-Villeneuve ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	aseet, oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa, oikeus- ja sisäasiat, rajat, rajavalvonta, Ranska, terrorismi, ulkorajat, Belgia
Hoitaa	**OM, PLM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, PE, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK